

การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา: แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ

วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ¹ อัครา ธรรมมาสถิตย์กุล²

ปรียานูช วรวิภังชิต³ ศรีหทัย เวลล์ส⁴

สมฤทัย ธีรเรืองสิริ⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง 2559) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ นิสิตปัจจุบัน และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ โดยดำเนินวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ตามรูปแบบการประเมินซีบีโมเดล (CIPP Model) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 243 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์จากผู้ดูแลการฝึกงาน จำนวน 45 คน ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ในระดับมากทุกด้าน ส่วนความคิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงาน ผู้เชี่ยวชาญอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน พบว่า ด้านบริบท ควรปรับตัววัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาในรายวิชาเอกของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ใช้บัณฑิต โดยเพิ่มรายวิชาที่มีความทันสมัยและส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ด้านปัจจัยนำเข้า ควรเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนที่เป็นภาษาต่างประเทศมากขึ้น และเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในเชิงรุก ด้านกระบวนการ ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติงาน และมุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ส่วนด้านผลผลิต หลักสูตรควรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ผู้นำ มีทักษะการสื่อสารที่ดี และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การปฏิบัติงานจริงได้ การประเมินหลักสูตรจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งผลจากการประเมินสามารถนำไปใช้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร; หลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา; การพัฒนาหลักสูตร; ซีบีโมเดล

¹⁻⁵ ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมล: wannapapar@buu.ac.th, aj.akara@gmail.com, preeyanuch.vo@buu.ac.th, srihathai@yahoo.com, somruthai@buu.ac.th

The Curriculum Assessment of Information Studies Program, Burapha University: Guidelines for Developing the Curriculum that Meets the Entrepreneurs' Requirements

Wannapapar Eiamrit ¹ Akra Thammasatitkul²

Preeyanuch Voravickositt ³ Srihathai Wells⁴

Somruethai Theeraruangsiri ⁵

Abstract

This mixed method study intends to assess the 2016 revised Information Science undergraduate program of the Humanities and Social Sciences Faculty of Burapha University. Questionnaires were distributed to 243 Information Science students, while qualitative data were gathered from the interviews of 45 internship supervisors and 5 experts, and from the group discussion with 8 lecturers. The analysis of the collected quantitative data included percentage, arithmetic mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.), whereas the qualitative data were analyzed by content analysis method.

The research findings revealed that the students' viewpoints on the program suitability concerning its context, inputs and process were reported at the high level, whilst the internship supervisors, experts and lecturers perceived that regarding the curriculum context, the program objectives, structure and contents of professional core courses should be revised to suit with the job markets and prospect employers by adding new courses which contained necessary skills for 21st century profession. With regards to the inputs, they noticed that acquisition of more English learning resources should be made, and pro-active publicity should be conducted. As for the process, the program should develop practice-oriented instruction which encouraged students' critical thinking. In addition, the program should focus on producing graduates who possessed creativity, leadership, good communication skills, and adaptability to working environment. This curriculum assessment brought together all stakeholders to design the study program. And the findings from this assessment can be used as guidelines for developing information science programs to produce graduates who meet the job market demand.

Keywords: Curriculum assessment; Information studies program; Curriculum development; CIPP Model

¹⁻⁵ Information Studies Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

e-mail: wannapapar@buu.ac.th, aj.akara@gmail.com, preeyanuch.vo@buu.ac.th, srihathai@yahoo.com, somruthai@buu.ac.th

Received: 16 July 2020

Accepted: 23 August 2020

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ผู้คนสามารถสื่อสาร และใช้ข้อมูลร่วมกันได้โดยผ่านการเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ตเพื่อสรรพสิ่ง (IOT: Internet of Things) เป็นการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้มากขึ้น การผลิตและเผยแพร่ข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และปริมาณมหาศาล หรือที่เรียกว่า Big data ซึ่งมีแหล่งที่มาที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ส่งผลให้การดำเนินชีวิต และการทำงานขององค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีสารสนเทศ นำมาซึ่งการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะที่แตกต่างจากเดิม (National Broadcasting and Telecommunication Commission, 2017) ซึ่งนำมาสู่ความจำเป็นหนึ่งในการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อการบริหารจัดการสารสนเทศและความรู้ที่มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทุกระดับจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมต่อการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของ

ทำงานในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งต้องการบุคลากรที่สามารถจัดการสารสนเทศได้ในหลายรูปแบบ

การจัดการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะ และมีความสามารถที่เหมาะสม ให้สนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ

การศึกษาวิชาสารสนเทศศึกษา มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการก้าวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ผนวกกับการพัฒนาคุณลักษณะความรู้ หรือคุณลักษณะพื้นฐานความรู้ในปัจจุบัน ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และองค์ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชนทุกระดับ ส่งผลต่อการศึกษาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของโลกในปัจจุบัน ทำให้บุคลากรในวิชาชีพสารสนเทศต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการพัฒนาของศาสตร์เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเพื่อให้การจัดการสารสนเทศ การจัดเก็บ การจัดระบบ การค้นคืน การให้บริการ การเผยแพร่สารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีจริยธรรม (Burapha University. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Information Studies, 2016)

การพัฒนาการเรียนการสอนจึงต้องสถานประกอบการ และสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นได้ ดังที่ภาควิชา

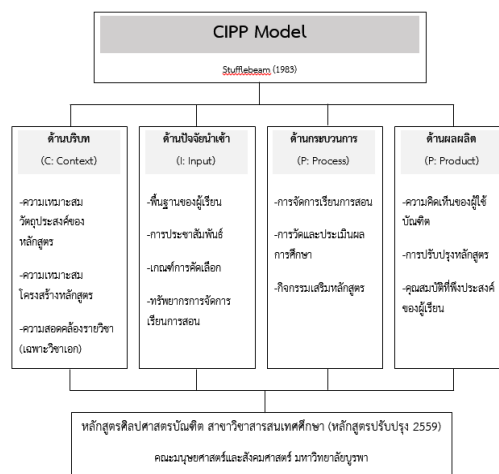
สารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาได้ปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมแก่นิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานและดำรงชีวิตในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 โดยต้องมีทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Partnership for 21st Century Skills, 2013) ซึ่งทักษะดังกล่าวจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้สำหรับนิสิตให้เป็นนักวิชาชีพสารสนเทศรุ่นใหม่ เพื่อการทำงานในสถาบันบริการสารสนเทศยุคใหม่ ท่ามกลางทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาการพัฒนาหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่องนั้น ภาควิชาฯ มีความจำเป็นต้องทบทวนหลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา โดยพิจารณาประเมินหลักสูตรตามแบบชิปปี้ (CIPP Model) เนื่องจากการประเมินหลักสูตรครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สามารถช่วยประเมินคุณภาพการศึกษา โปรแกรมการศึกษาและคุณภาพของหลักสูตรทั้งจากภายในและภายนอก ทำให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตร (Shamsa, Munazza, & Zahra, 2018) ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญต่อการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ นิสิตปัจจุบัน และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามทฤษฎี CIPP Model (Stufflebeam, 1983)

แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามทฤษฎี CIPP Model (Stufflebeam, 1983, 2014) เป็นรูปแบบการประเมินที่แสดงถึงความสัมพันธ์กัน

ระหว่างมิติการประเมิน 4 ด้าน คือ 1. ด้านบริบท เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อนำข้อมูลมาใช้กำหนดวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาให้สอดคล้องกับนโยบายและการเปลี่ยนแปลงสังคม 2. ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินในมิติของผู้เรียน การประชาสัมพันธ์ เกณฑ์การคัดเลือก และทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่ข้อมูลสนับสนุนเพื่อการออกแบบหลักสูตร 3. ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อแสดงถึงการนำหลักสูตรไปใช้ และประเด็นปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตร และ 4. ด้านผลผลิต เป็นการประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต การปรับปรุงหลักสูตร และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตรแล้วเกิดผลอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากกลุ่มตัวอย่างนิสิตหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 243 คน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ได้รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มประชากร 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ดูแลการฝึกงานจากสถานประกอบการที่นิสิตชั้นปีที่ 4 ไปฝึกปฏิบัติงาน (กำหนดเป็นกลุ่มประชากรแทนผู้ใช้บัณฑิต) ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย กลุ่มห้องสมุดเฉพาะและหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 45 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญสายวิชาการ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญจากสายวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

กลุ่มที่ 3 อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 8 คน โดยรวบรวมความคิดเห็นของคณาจารย์ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยกำหนดแนวคำถามตามทฤษฎีการประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้โมเดล (CIPP Model)

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลมาตรวจสอบ จำแนก จัดกลุ่มข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดการประเมินหลักสูตร ทฤษฎี CIPP Model

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model)

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากการสอบถามความคิดเห็นนิสิตหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา(หลักสูตรปรับปรุง 59) ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) โดยศึกษาปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวม (n=243)

ด้านบริบท	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร	4.22	0.49	มาก
ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร	4.03	0.53	มาก
ความเหมาะสมของเนื้อหา รายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกบังคับ	4.29	0.37	มาก
ความเหมาะสมของเนื้อหา รายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกเลือก	4.27	0.41	มาก
รวม	4.27	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.27, S.D.=0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเหมาะสมของเนื้อหารายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกบังคับ (\bar{X} =4.29, S.D.=0.37) ความเหมาะสมของเนื้อหารายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกเลือก (\bar{X} =4.27, S.D.=0.48) ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร (\bar{X} =4.22, S.D.=0.47) และความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร (\bar{X} =4.03, S.D.=0.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวม (n=243)

ด้านปัจจัยนำเข้า	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ด้านพื้นฐานของผู้เรียน	3.63	0.65	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.74	0.73	มาก
ด้านเกณฑ์การคัดเลือก	4.08	0.67	มาก
ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน	4.05	0.59	มาก
รวม	3.89	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.89, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน
เกณฑ์การประชาสัมพันธ์ (\bar{X} =3.74, S.D.=0.73)
และด้านพื้นฐานของผู้เรียน (\bar{X} =3.63, S.D.=0.65)
ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมของหลักสูตร
ด้านกระบวนการในภาพรวม (n=243)

ด้านกระบวนการ	\bar{X}	S.D.	แปล ความ
การจัดการเรียนการสอน	4.13	0.56	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.21	0.60	มาก
ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร	4.18	0.61	มาก
รวม	4.22	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตที่ตอบแบบ
สอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชา
สารสนเทศศึกษา

กลุ่มประชากร	ความคิดเห็น
กลุ่มผู้ดูแลการฝึกงาน	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ควรปรับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพสารสนเทศ และรายวิชาการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ไว้ในกลุ่มวิชาบังคับ ควรเพิ่มรายวิชาเอกเลือก และแบ่งกลุ่มรายวิชาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบรรณารักษศาสตร์ และกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเพิ่มรายวิชาเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงสร้างสรรค์
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	<ol style="list-style-type: none"> ปรับเพิ่มวัตถุประสงค์ด้านการจัดกิจกรรม การพัฒนาและบริหารโครงการ การตลาด และการประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มรายวิชาด้านเทคโนโลยี และด้านการสื่อสาร

เหมาะสมของหลักสูตรด้านกระบวนการ ภาพรวม
อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.22, S.D.=0.52) เมื่อ
พิจารณารายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัด
และประเมินผล (\bar{X} =4.21 , S.D.=0.60) ด้าน
กิจกรรมเสริมหลักสูตร (\bar{X} =4.18 , S.D.=0.61)
และการจัดการเรียนการสอน (\bar{X} =4.13,
S.D.=0.56) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรและ
อาจารย์ผู้สอน ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
(หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชาสารสนเทศ
ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชา
สารสนเทศศึกษา (ต่อ)

กลุ่มประชากร	ความคิดเห็น
	3. เพิ่มรายวิชาเอกเลือกให้มากขึ้น 4. ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่21
กลุ่มอาจารย์ประจำ หลักสูตร และอาจารย์ ผู้สอน	1. เพิ่มวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่21 2. แบ่งกลุ่มวิชาเอกเลือกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบรรณารักษศาสตร์ และกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ 3. ปรับชื่อรายวิชาให้สื่อถึงเนื้อหามากขึ้น

จากตารางที่ 4 แสดงผลสรุปความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2559) สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันในด้านของการปรับปรุงรายวิชาเอกเลือกให้มีจำนวนมากขึ้น และเสนอแนะให้มีการจัดกลุ่มวิชาเอกเลือกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบรรณารักษศาสตร์ และกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยกลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญระบุให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในด้านการจัดกิจกรรม การพัฒนาและบริหารโครงการ การตลาด และการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป

3. คุณลักษณะของบัณฑิตสารสนเทศศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ดูแลการฝึกงานของนิสิตชั้นปีที่ 4 หลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นตัวแทนจากสถานประกอบการ 3 ประเภท คือ 1. ห้างสมุดมหาวิทยาลัย 2. ห้างสมุดเฉพาะ และ 3. หน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตเพื่อปฏิบัติงานในวิชาชีพสารสนเทศ ดังนี้

ตารางที่ 5 คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาสารสนเทศศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ

ประเภทสถานประกอบการ	คุณลักษณะบัณฑิตสาขาสารสนเทศศึกษา
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ความสามารถในการผลิต การจัดการ การเผยแพร่ และการบริการสารสนเทศ 2. ความสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการ 3. ความรักในงานบริการ 4. ทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ และความมั่นใจในการสื่อสาร 5. ความรู้รอบตัว สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้
ห้องสมุดเฉพาะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศ 2. ทักษะดิจิทัล 3. ความสามารถในการใช้โปรแกรม Open source หรือการใช้โปรแกรมออกแบบกราฟิกเบื้องต้น 4. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 5. มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพดี มีวินัย มีจิตสาธารณะ สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และทัศนคติเชิงบวก 6. ความกล้าแสดงความคิดเห็น มีความเป็นผู้นำ และสามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์
หน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีพื้นฐานแนวคิดเชิงประยุกต์ในการปฏิบัติงาน 2. มีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ มีความสามารถในระดับสากล สอดคล้องกับความต้องการในสาขาอาชีพ 3. รู้จักวิธีการสืบค้น เข้าถึง และใช้สารสนเทศ 4. เป็นผู้ใฝ่รู้ สู้งาน มุ่งมั่นในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน 5. มีความคิดสร้างสรรค์ ชยันตอดทน รู้จักคิดวิเคราะห์ และมีความสามารถในการแก้ปัญหา 6. มีทักษะการปฏิบัติงานเทคโนโลยีทั้งด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ 7. ความรู้ด้านการออกแบบบริการ UX/UI

จากตารางที่ 5 พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่สถานประกอบการมีความต้องการตรงกัน คือความสามารถด้านการจัดการสารสนเทศ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยความ

คิดเห็นจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีความต้องการมุ่งเน้นไปในด้านของการบริการ และการจัดกิจกรรมเป็นหลัก ขณะที่ห้องสมุดเฉพาะและหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขณะที่สถานประกอบการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความต้องการบัณฑิตที่มี

ทักษะความสามารถที่เป็นมาตรฐานสากล และ ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ด้านการออกแบบ ประสบการณ์ของผู้ใช้บริการ (User experience:

UX) และการออกแบบการใช้งานผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ด้วย (User interface: UI)

4. ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงหลักสูตรจากผู้ดูแลการฝึกงาน ผู้เชี่ยวชาญ และคณาจารย์ ภาควิชา มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 6 แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

กลุ่มประชากร	ข้อเสนอแนะ
ผู้ดูแลการฝึกงาน	บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ควร ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ คือ มีทักษะด้านความรู้ (Hard skills) และทักษะด้านสังคม (Soft skills)
ผู้เชี่ยวชาญ	หลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ต้องตอบสนองความต้องการของสถาน ประกอบการและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่เอื้อต่อการนำไปใช้ในการ ทำงานในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือ ปฏิบัติมากขึ้น และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของ สังคมในภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก (EEC) เพื่อขยายผลการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม โดยหลักสูตร สามารถผลิตบัณฑิตที่รองรับต่อความต้องการของสังคมภาคตะวันออกได้
อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน	การปรับปรุงหลักสูตรควรบรรจุรายวิชาทักษะด้านเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับ งานด้านสารสนเทศ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ และเพิ่มกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อเพิ่มทักษะด้านวิชาชีพสารสนเทศที่ทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

จากตารางที่ 6 แนวทางการพัฒนาและ ปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จาก ข้อเสนอแนะของผู้ดูแลการฝึกงาน ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน พบว่า ข้อเสนอแนะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1. การจัดทำหลักสูตรควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ชนิดต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับงาน และเกิด ทักษะรู้เท่าทันสารสนเทศ 2. ควรจัดสัดส่วน รายวิชาในหลักสูตรให้มีความสมดุลระหว่างรายวิชา

ที่ช่วยส่งเสริมทักษะด้านความรู้ในการประกอบ วิชาชีพบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ (Hard skills) เช่น งานเทคนิคของบรรณารักษ์ กับรายวิชาที่ ส่งเสริมทักษะด้านสังคม (Soft skills) เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การมีจิตบริการ ทักษะที่ดีต่อ วิชาชีพ เป็นต้น 3. การจัดการเรียนการสอนควร เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียน เกิดประสบการณ์ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน เพื่อให้หลักสูตรมี ความทันสมัย และทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ

สรุปผลการวิจัย

ผลการสำรวจความคิดเห็นจากนิสิตชั้นปีที่ 1-4 ความคิดเห็นต่อการประเมินหลักสูตร พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร ดังนี้

ด้านบริบท นิสิตมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากอันดับที่ 1 ถึง 4 ดังนี้ 1. ความเหมาะสมของ เนื้อหารายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกบังคับ 2. ความเหมาะสมของ เนื้อหารายวิชา (หมวดวิชาเฉพาะ) วิชาเอกเลือก 3. ความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์หลักสูตร และ 4. ความเหมาะสมของ โครงสร้างหลักสูตร

ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ จากอันดับที่ 1 ถึง 4 ดังนี้ 1. ด้านเกณฑ์การ คัดเลือก 2. ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการประชาสัมพันธ์ และ 4. ด้านพื้นฐาน ของผู้เรียน

ด้านกระบวนการ นิสิตมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ จากอันดับที่ 1 ถึง 3 ดังนี้ 1. ด้านการวัดและ ประเมินผล 2. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ส่วนความคิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงาน จากสถานประกอบการ ประเภทห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 9 แห่ง ห้องสมุดเฉพาะ จำนวน 23 แห่ง และหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 13 แห่ง พบว่าการประเมินหลักสูตรด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของ หลักสูตร และเนื้อหาของรายวิชา ในแต่ละด้านมี ผล ดังนี้ 1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรมี

การปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ณ ปัจจุบัน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี ทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น 2. โครงสร้างของหลักสูตร ควรปรับปรุงใน เรื่องการจัดหมวดรายวิชาที่มีเนื้อหาทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ กับรายวิชาที่มีเนื้อหาทาง บรรณารักษศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือก ศึกษาตามความถนัดของตน และ 3. ด้านเนื้อหา ของรายวิชา ควรเพิ่มรายวิชาใหม่และเพิ่มความ ทันสมัยในรายวิชาเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ เรียนรู้ของนิสิต

การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของนิสิต ข้อเสนอแนะสำหรับ ภาควิชาฯ ในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง กับวิชาชีพนักสารสนเทศในอนาคต และคุณลักษณะ ของบัณฑิตสาขาสารสนเทศศึกษาที่ สถาน ประกอบการต้องการ พบว่า ผลการปฏิบัติงานของ นิสิตมีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานที่ ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ความประพฤติอยู่ใน เกณฑ์ดี มีความขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของ องค์กรได้เป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในการ จัดการสารสนเทศอยู่ในระดับดี มีทักษะการใช้ เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้ค่อนข้างดี สามารถ ประยุกต์ใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี สารสนเทศได้หลายรูปแบบ สามารถสื่อสารและ ถ่ายทอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ส่วนข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงหลักสูตร พบว่าการจัดทำหลักสูตร ควรมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้ เหมาะสมกับงานด้านสารสนเทศ ควรจัดสัดส่วน

รายวิชาที่ช่วยส่งเสริมทักษะด้านความรู้ในการประกอบวิชาชีพบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ (Hard skills) เช่น งานเทคนิคด้านบรรณารักษ์ กับ รายวิชาที่ส่งเสริมทักษะด้านสังคม (Soft skills) เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การมีจิตบริการ ทักษะติดต่อวิชาชีพ เป็นต้น โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ส่วนความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า การประเมินหลักสูตรด้านบริบท ประกอบด้วย 1. ด้านวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในด้านของการจัดกิจกรรมการพัฒนาและบริหารงานโครงการ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ และเพิ่มเติมแนวทางการประกอบอาชีพให้ชัดเจนมากขึ้น 2. ด้านโครงสร้างหลักสูตร ควรเพิ่มรายวิชาทางด้านเทคโนโลยี ด้านทักษะการสื่อสาร และเพิ่มรายวิชาเอกเลือกให้มากขึ้น 3. ด้านเนื้อหา ควรปรับปรุงเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ ให้มีเนื้อหาที่ชัดเจนขึ้น และมีความทันสมัยสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในทุกด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านความรู้พื้นฐานของผู้เรียน 2. ด้านการประชาสัมพันธ์ 3. ด้านเกณฑ์การคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษา และ 4. ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในทุกด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการจัดการเรียนการสอน 2. ด้านการวัดและการประเมินผล 3. ด้านการประเมินหลักสูตร และ 4. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ด้านผลผลิต คุณลักษณะของบัณฑิตที่ควรมี คือ ความรู้ทางวิชาชีพสารสนเทศ ทักษะ

ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การตลาด และลักษณะทางสังคมที่เหมาะสม

ส่วนข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนจำนวน 8 คนสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหา มีความเหมาะสม และควรปรับปรุงรายชื่อยวิชาและเนื้อหาบางรายวิชาให้สื่อถึงวัตถุประสงค์การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ด้านความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแรกเข้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด การปรับปรุงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ค่าธรรมเนียมการศึกษาทุนการศึกษา และการประกอบอาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้เรียน

ด้านกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรและเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย ควรเพิ่มกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดมากขึ้น และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงกับสถานการณ์การทำงานในปัจจุบันมากขึ้น

ด้านผลผลิต คุณลักษณะของบัณฑิตสารสนเทศศึกษาควรพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากล โดยบรรจุรายวิชาที่ช่วยเสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยีมากขึ้น เพิ่มกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อ

เพิ่มทักษะทางด้านวิชาชีพสารสนเทศที่ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยส่วนของนิสิตชั้นปี 1-4 ด้านบริบท ประเด็นความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ หลักสูตร พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.35$) คือ มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง มีวินัยและค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tanloet & Tuamsuk (2011) ที่ระบุว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลเรื่องจิตบริการเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.12$) คือ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างสรรค์งาน และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงานที่ว่า นิสิตขาดความมั่นใจในการนำเสนอ การพูดสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน และเพื่อนร่วมงานที่อาวุโสกว่า ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะ และหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเห็นร่วมกันว่าควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลวิจัยของ Wells (2019) ที่ระบุว่านิสิตยังขาดทักษะการสื่อสาร เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งในด้านการฟังและการพูด และจำเป็นต้องปรับปรุงในเรื่องการนำเสนอเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นิสิต ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าควรเพิ่มทักษะทางด้านการศึกษาปฏิบัติ ทักษะทางด้านภาษา

และการนำเสนองาน ทางภาควิชาฯ จึงควรจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็น และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระเพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

ด้านความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาเอกบังคับจำนวน 60 หน่วยกิต ได้คะแนนมากที่สุด ($\bar{X}=4.12$) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.92$) ที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเกิดจากมีรายวิชาในหมวดเลือกเสรีที่เปิดให้ลงไม่พอกับความต้องการของนิสิต ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งถัดไปควรมีการปรับโครงสร้างหมวดวิชาเลือกเสรีให้มีวิชาเลือกที่มีความหลากหลายมากขึ้น

ด้านเนื้อหา รายวิชา พบว่า รายวิชาที่มีในหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์กับวิชาชีพได้ มีคะแนนมากที่สุด ($\bar{X}=4.32$) แต่หัวข้อเนื้อหาที่มีความทันสมัยได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.24$) สอดคล้องกับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ว่าควรมีการพัฒนาเนื้อหาวิชาเดิมให้มีความทันสมัยมากขึ้นและเพิ่มรายวิชาใหม่ให้ทันสมัยกับโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายวิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้การปรับเนื้อหาวิชาจำเป็นต้องตามให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ (เอกบังคับ) นิสิตให้คะแนนว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) คือ วิชาการ

โปรแกรมในงานสนเทศ ส่วนรายวิชาที่ทันสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ใ้ในวิชาชีพได้มากที่สุด ($\bar{X}=4.38$ และ $\bar{X}=4.47$ ตามลำดับ) คือ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนในหมวดวิชาเฉพาะ (เอกเลือก) นิสิตให้คะแนนว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$) มีความทันสมัยที่สุด ($\bar{X}=4.44$) และสามารถนำไปประยุกต์กับวิชาชีพได้มากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) คือ วิชาห้องสมุดดิจิทัล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับลักษณะของหลักสูตรที่มุ่งเน้นทั้งรายวิชาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการเพิ่มรายวิชาให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงบริการของห้องสมุดแบบดั้งเดิมไปสู่บริการแบบออนไลน์

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เกณฑ์การคัดเลือกได้คะแนนอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=4.08$) หลักสูตรมีการกำหนดคุณสมบัติของนิสิตสอดคล้องกับสาขาวิชา ในขณะที่พื้นฐานการเรียนที่จำเป็นก่อนการเข้าเรียนได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.63$) อาจเป็นเพราะนิสิตยังไม่ตระหนักถึงการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed learning) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนยังไม่ทราบแนวทางการพัฒนาตนเองก่อนเข้าเรียนในลักษณะเชิงรับ (Passive learner) ทางผู้วิจัยเห็นว่าหลักสูตรได้กำหนดคุณสมบัติผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และผู้เรียนมีความเข้าใจในลักษณะของหลักสูตรในเกณฑ์ดี แต่ควรให้คำแนะนำความรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สามารถศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในระดับชั้น

ที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดอบรมปรับพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้แก่นิสิตชั้นปีที่ 1

ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน นิสิตให้คะแนนในหัวข้อมีแหล่งค้นคว้าที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการ ($\bar{X}=4.11$) เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการภาควิชาฯ ห้องคอมพิวเตอร์มากที่สุด และหัวข้อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนมีความพร้อมและเพียงพอ สื่อการเรียนการสอนมีปริมาณเพียงพอและทันสมัยได้คะแนนในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.98$) แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความต้องการหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชา และควรมีการเพิ่มความพร้อมด้านการใช้เทคโนโลยี และจัดให้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งนิสิตเองอาจจะไม่รู้แหล่งหรือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่เต็มที่ สอดคล้องกับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่ว่าควรส่งเสริมให้นิสิตใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านการจัดการเรียนการสอน นิสิตให้คะแนนในหัวข้อ มีการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดการพัฒนาความรู้ตามหลักสูตร มากที่สุด ($\bar{X}=4.18$) สอดคล้องกับแนวคิดของ Mettarikanon, & Juychum (2016) ที่เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้แก่นิสิตให้มีทักษะสำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ในขณะที่ หัวข้อการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นนอกเหนือจากในชั้นเรียน ได้คะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.01$) ซึ่งตรงกับ

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ว่า ควรเพิ่มทักษะ การประยุกต์วิชาเรียนกับสังคมภายนอกให้มากขึ้น มีการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจริงเพื่อ เสริมสร้างทักษะความสามารถให้รองรับกับสถาน ประกอบการ ตามที่งานวิจัยของ Jenkwao, & Paengsai (2011) ระบุว่าควรมีการปรับปรุง หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการในตลาด แรงงาน ซึ่งการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการของ นิสิต ภาควิชาฯ จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายและขอ ความร่วมมือไปยังสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อ เปิดพื้นที่ให้นิสิตได้ร่วมกิจกรรม และปฏิบัติงานใน สถานการณ์จริงได้

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผลของ การวัดและประเมินผลเป็นที่ยอมรับ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีคะแนนมากที่สุด (\bar{X} =4.31) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ว่า การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของ หลักสูตร ในขณะที่กระบวนการแจ้งผลการเรียน ให้นิสิตทราบอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและแก้ไข ข้อบกพร่องได้คะแนนน้อยที่สุด (\bar{X} =4.05) จึงควร ปรับปรุงกระบวนการนี้ต่อไป โดยอาจารย์ผู้สอน ควรกำหนดระยะเวลาแจ้งผลการประเมินอย่าง ชัดเจนในทุกการประเมิน เช่น คะแนนสอบ ผลประเมินจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น เพื่อให้นิสิตได้เข้าใจข้อผิดพลาด สามารถปรับปรุง และพัฒนาตัวเองได้ในครั้งต่อไป

ส่วนความคิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงาน พบว่านิสิตสารนิเทศศึกษามีความโดดเด่นในเรื่อง บุคลิกภาพ การแต่งกาย และการวางตัวในที่ ทำงานเป็นอย่างมาก มีทักษะทางด้านสังคมอยู่ใน

เกณฑ์ดี สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบต่องานดี มีความสามารถในการ จัดการสารสนเทศ มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีทักษะการใช้ เทคโนโลยีค่อนข้างดี แต่ขาดความมั่นใจ ไม่กล้า แสดงออก ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างมากในการ ทำงาน จึงควรเพิ่มเติมทักษะด้านความเป็นผู้นำ การสื่อสาร การนำเสนอ และการเขียนงานวิชาการ ซึ่งตรงกับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญว่า ควรเพิ่มเติม รายวิชาที่ช่วยพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเพิ่ม ทักษะด้านความฉลาดด้านดิจิทัล เน้นรายวิชา ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถ นำมาใช้กับแหล่งบริการสารสนเทศได้ ดังที่ ผล งาน วิ จั ย ข อ ง Nuntapichai, Sirichai, Kaewphanuek, & Suriyapaiboonwattana (2013) ระบุด้วยเช่นกันว่าการจัดการเรียนการสอนควรมี หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มวิชาความรู้ ทฤษฎี แนวคิดพื้นฐาน และพัฒนา ทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการ จัดการสารสนเทศ

ด้านการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า มี 3 ประเด็นที่ภาควิชาฯ จำเป็นต้องคำนึงถึง ได้แก่ 1. การจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ ชนิดต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับงานและการ รู้เท่าทันสารสนเทศ 2. การจัดทำหลักสูตรให้มีความสมดุลระหว่างสัดส่วนรายวิชาที่ช่วยส่งเสริม ทักษะด้านความรู้ในการประกอบวิชาชีพบรรณารักษ์ และนักสารสนเทศ (Hard skills) เช่น งานเทคนิค กับรายวิชาที่ส่งเสริมทักษะด้านสังคม (Soft skills) เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การมีจิตบริการ ทัศนคติ

ที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นต้น 3. การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงเพื่อให้ ผู้เรียนมีประสบการณ์

นอกจากประเด็นของการปรับปรุง หลักสูตรที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น พบว่า สิ่งที่เป็น ปัจจัยสำคัญต่อการปรับปรุงหลักสูตรอีกประการ หนึ่ง คือคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการ ของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนจากการ ประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต เพื่อทำความเข้าใจ สถานประกอบการในเชิงลึกว่า มีแนวคิด ความเชื่อ ทักษะคิด หรือความต้องการ (Want) ที่ไม่ใช่ ความ จำเป็น (Need) ต่อบัณฑิตอย่างไร ตามแนวคิด การศึกษาข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงของกลุ่มเป้าหมาย (Consumer insight) (Janiszewska, 2013) เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้มาวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการ และสร้างความ พึงพอใจต่อการใช้บัณฑิตของสถานประกอบการได้ อย่างแท้จริง ซึ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และความ ร่วมมือกันระหว่างความเป็นวิชาการและวิชาชีพใน การพัฒนาหลักสูตรอีกด้วย จากการศึกษาความ คิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงาน พบว่า คุณสมบัติของ บัณฑิตสารสนเทศศึกษาที่สถานประกอบการ ต้องการ ดังนี้

1. ด้านบรรณารักษศาสตร์และการจัดการ สารสนเทศ เช่น การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การวางแผนงาน จัดการข้อมูล การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และการประยุกต์สารสนเทศกับงานที่ได้รับ มอบหมายหรือทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้โปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ การใช้โปรแกรม ด้านกราฟิก เป็นต้น

2. ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน พบว่า บัณฑิตควรมีความขยันหมั่นเพียร มีระเบียบ วินัย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของ องค์กรได้เป็นอย่างดี

3. ด้านความรับผิดชอบ สามารถทำงานที่ ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องและสำเร็จในเวลา ที่ กำหนด

4. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีความสามารถใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีสารสนเทศได้หลายรูปแบบ ได้แก่ โปรแกรมสำนักงาน Microsoft Office Google Apps โปรแกรมเพื่อการออกแบบงานกราฟิกต่าง ๆ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

5. ด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อการถ่ายทอดความคิดและการสื่อสารต่อ ผู้ใช้บริการและเพื่อนร่วมงาน โดยเป็นไปอย่าง สุภาพ ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย และมีความมั่นใจ ในการสื่อสาร

6. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ควรมีความ สามารถด้านการออกแบบ การพัฒนางาน และการ นำเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

7. ด้านการบริการ ควรมีความกระตือรือร้น และเต็มใจให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ

8. ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งกาย การวางตัว ความมั่นใจ และความกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสม

ความคิดเห็นของผู้ดูแลการฝึกงานได้ สะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อคุณสมบัติของบัณฑิตว่า จะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพสารสนเทศ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านการ สื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และ

มีบุคลิกภาพที่ดี นอกจากนั้น คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Chotirut (2020) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศตามความคาดหวังของสถานประกอบการ และงานวิจัยของ Phomphatcharaphong (2017) ศึกษาความต้องการบัณฑิตสารสนเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 พบคุณลักษณะของบัณฑิตสารสนเทศที่ตรงกันในด้านความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบุคลิกภาพ และทักษะด้านการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษานอกจากจะพิจารณาตามบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตรแล้ว การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมเศรษฐกิจ ความต้องการของชุมชน และคุณสมบัติของบัณฑิตที่สถานประกอบการต้องการ เพื่อให้หลักสูตรมีทิศทางในการพัฒนาที่สอดคล้องตามสมรรถนะของนักวิชาชีพสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 อย่างมีอัตลักษณ์

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสารสนเทศศึกษา

1. แนวทางการบริหารหลักสูตร

1.1 ควรจัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนที่เป็นภาษาต่างประเทศให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการฝึกฝนทักษะของผู้เรียน

1.2 ควรมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้มากขึ้น เช่น การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมภาค

ตะวันออก ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อขยายผลการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม รวมถึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงกับสถานการณ์การทำงานในปัจจุบัน

1.3 อาจารย์ผู้สอนควรมีกระบวนการแจ้งผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนทราบและสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้อย่างเป็นลำดับ

1.4 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในเชิงรุก และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อย่างการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก รวมถึงการใช้สื่อออฟไลน์ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

1.5 มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงกับสถานการณ์การทำงานในปัจจุบัน

1.6 ภาควิชาฯ ควรมีการจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับนิสิตชั้นปีที่ 1 เพื่อช่วยปรับพื้นฐานและเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นเมื่อเข้าสู่การเรียนการสอนในภาคเรียนปกติ

2. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาในรายวิชาเอกควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือผู้ใช้บัณฑิตเป็นสำคัญ

2.2 ควรปรับปรุงรายชื่อ และเนื้อหารายวิชาที่สื่อถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้ชัดเจนมากขึ้น

2.3 ควรจัดลำดับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้อย่างเป็นลำดับ เช่น รายวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4 ควรบูรณาการการสอนร่วมกันในบางรายวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และทำให้สามารถเพิ่มเนื้อหาในเชิงลึกให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญในรายวิชานั้น ๆ มากขึ้น

2.5 ควรเพิ่มรายวิชาที่มีความทันสมัยและช่วยส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้น ได้แก่ รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางด้านเทคโนโลยี รายวิชาที่ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม (Soft skill) เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพผู้ให้บริการสารสนเทศ ภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่ต้องการบัณฑิตที่มีคุณสมบัติ มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพดี มีวินัย มีความกระตือรือร้น มีจิตสาธารณะ และทัศนคติเชิงบวก

2.6 เพิ่มรายวิชาทักษะการสื่อสารสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และปรับรายวิชาภาษาอังกฤษในวิชาชีพสารสนเทศ จากวิชาเอกเลือกเดิมเป็นวิชาเอกบังคับในหลักสูตรปรับปรุงใหม่

2.7 ควรเปิดรายวิชาใหม่ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้บัณฑิตเกิดการคิดที่เป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ สามารถสร้างงานสารสนเทศในเชิงสร้างสรรค์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตร มีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงหลักสูตรสารสนเทศศึกษาในรอบถัดไปควรเพิ่ม

เนื้อหาวิชาที่ช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพ (Hard skill) ทักษะทางสังคม (Soft skill) ที่สอดคล้องกับการทำงานในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นิสิต ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้บัณฑิตสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การปฏิบัติงานจริงได้ ซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรฯ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติภาควิชา จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น หรือเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงแก่นิสิต

2. ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรในขณะที่บัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง 2559) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ยังไม่จบการศึกษา จึงกำหนดให้กลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีกำหนดฝึกปฏิบัติงานในภาคการเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มตัวแทนบัณฑิต และใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลการฝึกงานเป็นตัวแทนของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งนิสิตที่ถูกประเมินยังไม่เสร็จสิ้นกระบวนการศึกษาตามหลักสูตรฯ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรศึกษาหลังจากบัณฑิตจบการศึกษาแล้วในระยะเวลา 1-2 ปี และศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรจากกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตโดยตรง เพื่อสะท้อนความคิดเห็นที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยสามารถเลือก

รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST ได้ในการวิจัย ครั้งต่อไป เพื่อให้การประเมินหลักสูตรสามารถ ขยายผลเพิ่มเติมในด้านผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายโอนความรู้ ของหลักสูตร ไปสู่ตัวบัณฑิตและสถานประกอบการได้อย่าง ชัดเจน และควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อ ดู ผลลัพธ์เปรียบเทียบประสิทธิภาพก่อนและหลังการใช้หลักสูตร เพื่อช่วยให้การปรับปรุงหลักสูตรมี คุณภาพยิ่งขึ้นในรอบถัดไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินหลักสูตร สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา(หลักสูตรปรับปรุง 2559) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากเงินรายได้ของคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี บประมาณ พ.ศ. 2562

References

- Burapha University. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Information Studies (2016). *Laksut sinlapa sattrā bandit sakha sarasonthet sukṣa Laksut prapprung B.E. 2559*. Chon Buri: Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University. (In Thai).
- Chotirut, S. (2020). Trends in needs of the job market and the desired attribute of graduates in information management program. *Journal of Information Science*, 38(1), 88-106. (In Thai).
- Janiszewska, K. (2013). The strategic importance of consumer insight in defining place brand identity and positioning. *Journal of International Studies*, 6(2), 9-19.
- Jenkwo, S., & Paengsai, P. (2011). *Evaluation of library and information science curriculum of the Faculty of humanities and social sciences, Phranakhon Rajabhat University*. Bangkok: Phranakhon Rajabhat University. (In Thai).
- Mettarikanon, D., & Juychum, D. (2016). Essential competencies for LIS Students: Fostering the 21st century librarian. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 9(2), 87-97. (In Thai).
- National Broadcasting and Telecommunication Commission. (2017). *Theknoloji Internet of Things lae nayobai Thailand 4.0*. Retrieved June 20, 2020, from <http://www.nbtc.go.th/getattachment/Services/quarter2560/ปี-2561/32279/เอกสารแนบ.pdf.aspx>. (In Thai).
- Nuntapichai, S., Sirichai, S., Kaewphanuek, S., & Suriyapaiboonwattana, K. (2013). The curriculum assessment of information management program, School of Informatics, Walailak University. *Journal of Information Science*, 31(3), 49-77. (In Thai).
- Partnership for 21st Century Skills. (2013). *Framework for 21st Century Learning*. Retrieved June 20, 2020, from http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBFFK.pdf.

- Phornphatcharaphong, W. (2017). Need assessment for information science graduate student in 21st Century. *Journal of Humanities And Social Sciences Mahasarakham University*, 36(5), 151-161. (In Thai).
- Shamsa, A., Munazza, M., & Zahra, R. (2018). Implementation of CIPP model for quality evaluation at school level: A case study. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 189-206.
- Stufflebeam, D. L. (1983). *Education evaluation and decision making*. Itasca: Peacock.
- Stufflebeam, D. L., & Coryn, C. L. S. (2014). *Evaluation: Theory, model and applications*. (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Tanloet, P., & Tuamsuk, K. (2011). Core competencies for information professionals of Thai academic libraries in the next decade (A.D. 2010-2019). *The International Information and Library Review*, 43(4), 122-129. (In Thai).
- Wells, S. (2019). *Employer's satisfaction towards the competencies of graduates from bachelor of information studies program, Burapha University, graduated during Academic Years 2014-2017*. Chonburi: Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University. (In Thai).